

Б. Т. Глухенький, В. І. Степаненко

Дерматовенерологія

ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЯ (від грец. δέρμα(δέρματος) – шкіра, лат. Venus (Veneris) – Венера і [...логія](#)) – комплекс двох взаємопов'язаних наук – дерматології і венерології. Дерматологія – вчення про хвороби шкіри. Досліджує структуру та функції шкіри у нормі й за умов патології, клініку та діагностику шкір. захворювань, їхні етіологію і патогенез у зв'язку з різними патол. станами організму, розробляє методи терапії та профілактики. До дерматол. захворювань відносять понад тисячу нозол. форм. Серед них – псоріаз, екзема, atopіч. та алергіч. дерматити, токсикодермія, червоний плесканий лишай, червоний вовчак, склеродермія, пузирчатка, васкуліти шкіри, спадк. дерматози, хвороби волосся, інфекц. (піодермія, сухоти), паразитарні (дерматомикози) захворювання, дерматозоонози. Венерологія – вчення про епідеміологію, клініку, діагностику, лікування і профілактику хвороб, що передаються переважно статевим шляхом: сифіліс, гонорея, трихомоноз, хламідіоз, уреоплазмоз тощо (див. [Венеричні хвороби](#)).

Перші відомості про захворювання шкіри містять китай. манускрипти (4 тис. до н. е.), єгипет. папіруси (3 тис. до н. е.), праці Гіппократа (5–4 ст. до н. е.), Цельса (1 ст.), Авіценни (10–11 ст.). Дерматологія як наука зародилася у Франції у 18–19 ст. Засн. франц. дерматол. школи вважають Ж.-Л. Алібера. В Австрії її вивчення започаткував Ф. Гебра, у Великій Британії – Р. Вілліан та Т. Бетмен. У Росії розвивається від 2-ї пол. 19 ст. Майже водночас виникли дерматол. школи в С.-Петербурзі (Ф. Подкопаєв, О. Полотебнов) та Москві (Д. Найдьонов, М. Мансуров, О. Поспелов). Перші лекції з Д. від 1869 в Університеті св. Володимира (Київ) читав Л. Горецький, якому належить важлива праця про паршу (фавус). 1884 при Університеті створ. самост. каф. Д. на чолі з М. Стуковенковим, під керівництвом якого вперше у світі розроблено метод визначення оптимальної дози ртуті в лікуванні сифілісу. Його учень *П. Нікольський* запропонував метод діагностики листоподіб. пузирчатки (симптом Нікольського), написав підручник «Общая терапия болезней кожи» (1910) та керівництва «Болезни кожи» (1921; 1923; 1927; 1930), «Сифилис и венерические болезни» (1925; 1928). Важливим наук. дерматовенерол. центром стала каф. на мед. факультеті Харків. університету (нині Харків. мед. університет), засн. 1884. На поч. 20 ст. організовано низку каф. Д. в ін. ВНЗх України, зокрема 1902 на мед. факультеті Новорос. університету (нині Одес. мед. університет), 1916 – на мед. відділ. Катеринослав. вищих жінок.

курсів (нині Дніпроп. мед. академія), 1922 – у Київ. інституті удосконалення лікарів (нині Нац. мед. академія післядиплом. освіти), 1923 – в Укр. інституті удосконалення лікарів (нині Харків. мед. академія післядиплом. освіти), 1934 – у Сталін. мед. інституті (нині Донец. мед. університет) та ін. Вагому роль у становленні вітчизн. Д. відіграло створення [Є. Главче](#) 1917 венерич. поліклініки в Одесі, реорганіз. згодом у Шкірно-венерол. інститут, 1924 – Харків. інституту боротьби з венерич. хворобами (нині Інститут дерматології та венерології АМНУ), а також НДІ в Києві (1943) та Львові (1944). Внаслідок значного зниження рівня захворюваності на сифіліс і гонорею 1954 інститути в Києві та Одесі, а 1955 – й у Львові припинили діяльність. Серед відомих укр. дерматовенерологів – [В. Терebinський](#), [І. Зеленев](#), [А. Тижненко](#), [С. Яковлев](#), [І. Матусіс](#), [А. Браун](#), [О. Лур'є](#), [О. Федоровський](#), [А. Картамишев](#), [А. Лавров](#), [І. Попов](#), [М. Торсуєв](#), [М. Борзов](#), [О. Кричевський](#), [Т.](#) та [Б. Глухенькі](#), [Б. Задорожний](#), [М. Бухарович](#), [І. Потоцький](#), [М. Кузнець](#), [М. Черкес](#), [О. П'ятикоп](#), [В. Федотов](#), [І. Мавров](#), [В. Проскуріна](#), [В. Коляденко](#), [К. Калантаєвська](#), [Л. Калюжна](#). Після 2-ї світової війни у зв'язку з різким підвищенням рівня захворюваності на сифіліс і гонорею створ. відділ по боротьбі з венерич. хворобами. 1949 його ліквідовано, натомість введено посаду інспектора і гол. дерматовенеролога МОЗ УРСР (першим її обіймав О. Кричевський, від 2004 – [В. Степаненко](#)), 1938 сформовано Укр. спілку лікарів-дерматовенерологів (нині Асоц. дерматологів, венерологів і косметологів; президент від 2000 – [В. Коляденко](#)). Нині в Україні у галузі Д. працюють 35 д-рів та понад 200 канд. мед. н. Виходять ж. [«Дерматологія та венерологія»](#), [«Дерматовенерологія. Косметологія. Сексопатологія»](#), [«Український журнал дерматології, венерології, косметології»](#).

Рекомендована література

1. Картамышев А. И. Кожные и венерические болезни. К., 1953;
2. Руководство по дерматовенерологии. Т. 2. К., 1961;
3. Кожные и венерические болезни: Руководство для врачей. Т. 1. Москва, 1995;
4. Глухенький Б. Т. История Общества дерматовенерологов Украины // Укр. журн. дерматології, венерології, косметології. 2004. № 1.

Бібліографічний опис:

Дерматовенерологія / Б. Т. Глухенький, В. І. Степаненко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26267>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).